

beløb. Dels er det beløb, der sammenlagt løber op, dels er det for den praktiske administration af væsentlig betydning at have et retligt grundlag for dispositioner også i småsager, således at man ikke løber risikoen for at blive draget til ansvar.

Endelig må det fremhæves, at der ikke er noget holdepunkt for at antage, at den påviste praksis kan benyttes af ministeren som et middel til at unddrage sig den forudgående parlamentariske kontrol i tilfælde, hvor han ikke kunne være sikker på at få sagen igennem. Der er mig bekendt ikke noget tilfælde fra nyere tid, hvor det med nogen føje kan hævdes, at udgifter er afholdt uden forudgående tilslutning i den hensigt at stille den parlamentariske bevillingsmyndighed over for en fuldbyrdet kendsgerning. Den retssædvane, der har fæstnet sig med hensyn til den forudgående parlamentariske kontrol, er så vigtigt et led i moderne dansk forfatningsret, at forsøg på omgåelse naturligvis ikke kan accepteres. Den minister, der må regne med som en ikke alt for fjertelliggende mulighed, at finansudvalget vil stille sig kritisk over for en ansøgning under hensyn til udgiftens karakter, kan ikke unddrage sig denne kritik ved at afholde udgiften på egen hånd. Det ældre kriterium, hvorefter udgiften måtte være et rimeligt og naturligt led i normal statsforvaltning, har således bevaret sin betydning inden for den snævre ramme, som den nyere retssædvane har afstukket, og der er for så vidt et element af kontinuitet i dansk bevillingspraksis. Forskellen i forhold til tiden før 1914 består navnlig deri, at det nu kun er mindre betydende udgifter, der kan afholdes af ministeren på egen hånd.

Det fremgår af det således anførte, at de i dette afsnit omtalte undtagelsestilfælde ikke med føje kan inddrages i nogen principdebat om folketingets herredømme over statsfinanserne. Der er ikke her tale om at antaste noget demokratisk princip, men tværtimod at gøre det muligt for de demokratiske institutioner at fungere uden at blive kvalt i enkeltheder. Ikke mindst under nutidens samfundsforhold må det forekomme vigtigt, at de øverste folkevalgte organer har mulighed for at aflaste sig for mindre væsentlige enkeltheder og samle opmærksomheden og kræfterne om de fundamentale problemer. Den balance mellem

forudgående og efterfølgende kontrol, som den nugældende bevillingsretlige sædvane er udtryk for, virker i alt fald ikke til skade for den parlamentariske bestemmelsesret.

Sammenfattende kan det derfor siges, at der synes at kunne påvises en sædvane, hvorefter en minister er berettiget til selv uden finansudvalgets samtykke at afholde mindre betydende ubevilgede udgifter til påtrængende og uforudsete formål, når han ikke derved søger at unddrage sig den parlamentariske kontrol og udgiften er et rimeligt og fornuftigt led i normal statsforvaltning.

2. *Særlige tilfælde, hvor finansudvalgets samtykke fejlagtigt ikke er blevet indhentet.* I enhver administration, offentlig som privat, sker der lejlighedsvis fejl. Det administrative system må indrettes således, at muligheder herfor reduceres mest muligt, men al erfaring viser, at det ikke er muligt at skaffe hundrede procents sikkerhed. I adskillige tilfælde vil mindre fejl kunne begås, uden at følgerne bliver alvorlige, men under uheldige sammentræf af omstændigheder kan en serie mindre fejl, som hver for sig er relativt uskadelige, tilsammen få alvorlige følger, ligesom det naturligvis kan forekomme, at den helt store og alvorlige fejl begås.

Hvis der som følge af sådanne fejl, begået et eller andet sted i det administrative apparat eller måske uden for dette, ikke rettidigt indgives ansøgning til finansudvalget i et tilfælde, hvor dette var nødvendigt, melder sig spørgsmålet, hvorledes retsstillingen da er. Det er et spørgsmål af særdeles speciel karakter. Der kan næppe påvises nogen praksis, endsiges retssædvane, som besvarer det, og der kan ikke hentes væsentlig vejledning i den juridiske litteratur. Den særlige baggrund, på hvilken nærværende udtalelse fremkommer, gør det imidlertid rimeligt og nødvendigt at søge spørgsmålet belyst.

Det er givet, at de ovenfor omtalte „normale“ undtagelsestilfælde ikke dækker situationen. Vel kan det stille sig således, at udgiften er blevet påtrængende — hvis dette ikke er tilfældet, er der jo endnu tid til at indhente det forsømte — men den kan ikke siges at være uforudset. Endvidere kan det jo meget vel dreje sig om et beløb af ikke ringe størrelse. Det følger altså ikke